

Οι γιορτές του Δωδεκαήμερου στην παλιά Γαλατινή.

Συνέντευξη από τον παππού μου.

- Παππού, θα ήθελα να σε ρωτήσω, όταν ήσουν παιδί, πώς περνούσες στις γιορτές του Δωδεκαήμερου; Μπορείς να μου πεις κάποια πράγματα;

- Βέβαια, ό,τι θέλεις!

Λοιπόν, η πρώτη γιορτή ήταν η γουρουνοχαρά, που γινόταν μερικές ημέρες πριν από τα Χριστούγεννα. Σφάζαμε το γουρούνι και του βγάζαμε το δέρμα για να το κάνουμε παπούτσια. Το κρέας, το κάναμε τηγανιά και το λίπος το βάζαμε σε δοχεία για να το χρησιμοποιήσουμε σε φαγητά. Ήταν μεγάλη η χαρά μικρών και μεγάλων! Οι μεγάλοι εξασφάλιζαν το κρέας και το λίπος του χειμώνα. Τα παιδιά χάρωνταν γιατί θα είχαν καινούργια τσαρούχια να φορέσουν. Τα μικρότερα παιδιά γιατί θα έπαιρναν τη φούσκα του γουρουνιού και θα είχαν για πολύ καιρό παιχνίδι.

Μετά το σφάξιμο, μαζευόμασταν όλοι για να τραγουδήσουμε και να χορέψουμε.

- Τα Χριστούγεννα πώς τα περνούσατε; Τι προετοιμασίες κάνατε;

- Όταν ήμασταν παιδιά, περιμέναμε με λαχτάρα τα Χριστούγεννα, γιατί δεν θα είχαμε σχολείο! Θυμάμαι την μαμά μου, να κάνει δουλειές. Όλες οι νοικοκυρές ετοιμάζαν το σπίτι. Έπρεπε να είναι καθαρό για να δεχτεί τους επισκέπτες. Τη θυμάμαι ακόμα να φτιάχνει τηγανιά, σαρμάδες, μπακλαβά και σαλιάρια και την αδερφή μου να την βοηθάει. Στο σπίτι υπήρχε αναβρασμός, ο αδερφός μου είχε την ονομαστική του γιορτή, και οι ετοιμασίες ήταν διπλές, γιατί θα έρχονταν επισκέπτες για να του ευχηθούν "χρόνια πολλά".

Τους επισκέπτες τους κερνάγαμε γλυκό του κουταλιού, κρασί, ξηρούς καρπούς, σαρμάδες και ψητό κρέας. Επίσης, περνούσαμε πολύ καλά τραγουδώντας και χορεύοντας.

Ακόμα, θυμάμαι πολύ έντονα τα κόλιαντα. Όταν ήμουν μικρός περίμενα με λαχτάρα αυτήν την μέρα γιατί, μαζί με τους φίλους μου, πηγαίναμε σε όλα τα σπίτια του χωριού να πούμε τα κόλιαντα και να μαζέψουμε τα δώρα μας.

- *Τι δώρα σας έδιναν;*

- Τα δώρα ήταν βρασμένα κάστανα και κολιαντίνες, που ήταν μικρά ψωμάκια. Μια μέρα πριν, δίναμε εντολή στη μαμά μας να μας ξυπνήσει νωρίς για να ετοιμάσουμε τα σακούλια μας και την τζουμάκα μας, που ήταν μια γερή βέργα. Επίσης, ντυνόμασταν χοντρά για να αντέξουμε το κρύο. Τραγουδούσαμε και ένα συγκεκριμένο τραγούδι:

Παιδιά μ' ήρθαν τα κόλιαντα
και όλα να ετοιμαστείτε,
να πάρτε τα σακούλια σας
να βάλτε καστανέλια,
να πάρτε τις τζουμάκες σας
να μην σας φάνε οι σκύλοι,
να πάρτε τα κοντέσια σας
να μην πλευριτωθήτε.

- *Περνούσατε πολύ ωραία, παππού! Και το τραγούδι είναι πολύ εντυπωσιακό...!!*

Την Πρωτοχρονιά πώς περνούσατε; Είχατε κάποιο έθιμο;

- Η γιορτή της Πρωτοχρονιάς ήταν διπλή για το χωριό μας. Ήταν χριστιανική γιορτή και γιορτή αστεϊσμού και χαράς. Γινόταν εκδηλώσεις που αναφερόταν στα Ρογκατσάρια ή Μπουμπουσάρια. Τα Μπουμπουσάρια ήταν μια γιορτή που μεταμφιέζονταν οι νέοι, φορώντας τη φορεσιά του τσολιά και έβαζαν στην πλάτη τους ένα μεγάλο κουδούνι. Από τα τέλη του Νοέμβρη, σχεδόν κάθε βράδυ, πολλοί νέοι έπαιρναν κουδούνια και συγκεντρωνόταν σε αλώνια για να τραγουδήσουν Αγιοβασιλιάτικα τραγούδια και να τα χτυπήσουν δυνατά. Το χτύπημα των κουδουνιών έφερνε το μήνυμα του ερχομού των Χριστουγέννων. Το βράδυ της Πρωτοχρονιάς, δεν κοιμόταν κανείς! Από τα χαράματα, οι Ρογκατσαράιοι συγκεντρώνονταν στους μαχαλάδες και χόρευαν. Έπειτα πήγαιναν έξω από την εκκλησία, τραγουδούσαν και χόρευαν. Εκτός από τους φουστανελάδες που συμβόλιζαν τους Μακεδονομάχους, ντύνονταν και “γαμπροί και νύφες”. Στο έθιμο έπαιρναν μέρος μόνο άνδρες. Μετά την εκκλησία, τα μπουμπουσάρια συγκεντρώνονταν στην πλατεία και τραγουδούσαν παλιά, κλέφτικα τραγούδια.

- Μήπως είχατε κάποιο συγκεκριμένο φαγητό που τρώγατε εκείνη την μέρα;

- Ναι, είχαμε. Από την προηγούμενη μέρα μάλιστα, οι νοικοκυρές έφτιαχναν την Βασιλόπιτα και έψηναν χοιρινό κρέας.

- Η Βασιλόπιτα ήταν όπως είναι η δική μας σήμερα;

- Όχι, ήταν διαφορετική. Θυμάμαι τις γυναίκες να την φτιάχνουν με πολλά φύλλα και να βάζουν μέσα για γέμιση τυρί, τραχανά αλλά και τσιγαρίδες.

- Ακούγεται πολύ νόστιμη! Επίσης, ήθελα να σε ρωτήσω, πώς γιορτάζατε την ημέρα των Φώτων;

- Στην γιορτή των Φώτων, βαπτίζονταν τα νερά. Ο παπάς, κρατώντας το σταυρό, ένα κλωνί βασιλικό και ένα κακαβούλι με νερό, γυρνούσε τα σπίτια του χωριού για τον αγιασμό.

Την ημέρα εκείνη είχαμε δύο έθιμα. Το ένα γίνονταν για να ενισχυθεί οικονομικά η εκκλησία του χωριού και για το σκοπό αυτό γίνονταν δημοπρασία. Μετά την θεία λειτουργία, έβγαζαν τις εικόνες από το τέμπλο και τις κρατούσαν οι κάτοικοι σχηματίζοντας έναν κύκλο. Τότε άρχιζε η δημοπρασία. "Αγόραζαν" τις εικόνες, τις έπαιρναν και έτρεχαν γύρω από την Αγία Παρασκευή, έναν κύκλο. Τα χρήματα που έταζαν, τα έδιναν στους επιτρόπους της εκκλησίας.

Την ίδια μέρα γινόταν και το δεύτερο περίεργο και πολύ διασκεδαστικό έθιμο. Το έλεγαν "το πνίξιμο". Γινόταν την ημέρα των Φώτων. Οι νέοι στοιχημάτιζαν για το ποιος θα κατεβεί δεμένος μέσα στο πηγάδι. Έτσι, διάφορες παρέες αποφάσιζαν ποιον θα "πνίξουν", δηλαδή ποιον θα προκαλέσουν να βουτήξει στο πηγάδι και τι θα του έταζαν. Συνήθως πρόσφεραν ένα κριάρι, ένα πρόβατο ή δύο, αναλόγως τον άνθρωπο που είχαν για "πνίξιμο". Μετά πήγαιναν στο πηγάδι, έδεναν με δύο τριχιές καλά από τη μέση και τις μασχάλες τον "ήρωα" και τον βύθιζαν στο πηγάδι τρεις φορές, με τα καλά του ρούχα και το παλτό του και με φωνές, γέλια και ευχές τον τραβούσαν επάνω. Ο "πνιγμένος", έβγαινε μούσκεμα και παγωμένος από το κρύο νερό του πηγαδιού. Το βράδυ συγκεντρώνονταν όλη η παρέα στο καφενείο, έρχονταν και το "τάμα" και έτρωγαν και διασκεδάζαν ως το πρωί.

- Πολύ ωραία γιορτάζετε, παππού!

Ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο που αφιέρωσες για να μου πεις αυτά τα σημαντικά πράγματα!

Εργασία της μαθήτριας Χατζή Μαλαματής.
Β' Γυμνασίου.

Πηγή αποτέλεσε το βιβλίο του Γεωργίου Τσότσου, "Γαλατινή Βοΐου Κοζάνης".